

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.22.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Państwa Posłów Michała Wawera, Kariny Anny Bosak, Krzysztofa Szymańskiego i Witolda Tumanowicza, nr 7507, z 23 stycznia 2024 w sprawie długich procedur orzekania o niepełnosprawności i wypłaty świadczeń, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Sprawną realizacją zadań związanych z wydawaniem przez wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia jest przedmiotem szczególnej troski Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Wojewodów. Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych pozostaje w stałym kontakcie z Wojewodami oraz urzędnikami bezpośrednio odpowiedzialnymi za ich realizację, a wszelkie zgłaszane trudności są na bieżąco rozwiązywane.

Działaniem, które przyczyni się do efektywnego realizowania zadań w zakresie wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia jest zwiększenie środków finansowych na wynagrodzenia osobowe. W projekcie budżetu państwa na rok 2025 zabezpieczono środki na zatrudnienie 173 dodatkowych pracowników do obsługi administracyjnej wojewódzkich zespołów orzekających.

W celu usprawnienia procesu wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych systematycznie prowadzi też szkolenia dla specjalistów do spraw ustalania poziomu potrzeby wsparcia, przyczyniając się tym samym do zwiększania liczby specjalistów w wojewódzkich zespołach uprawnionych do wydawania decyzji. Ich liczba sięga aktualnie 1966 osób. Prowadzone są również szkolenia doskonalące w celu podnoszenia kwalifikacji, z których skorzystało do chwili obecnej 1145 osób.

Ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429), osoby niepełnosprawne od 1 stycznia 2024 r. zostały objęte nową formą wsparcia ze strony Państwa. Świadczenie wspierające, które w zamyśle ustawodawcy, kierowane jest do dorosłych osób niepełnosprawnych, wykazujących potrzebę wsparcia. Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 tego aktu, celem świadczenia wspierającego jest udzielenie osobom niepełnosprawnym, potrzebującym codziennego wsparcia, pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem ich szczególnych potrzeb życiowych. Świadczenie wspierające przysługuje osobie, która ukończyła 18 rok życia, posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 6b³ ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zm.), w której potrzebę wsparcia określono na poziomie od 70 do 100 punktów w przyjętej dla niej skali, o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (ust. 2).

W myśl art. 9 ust. 1, ust. i ust. 3 w/w ustawy, ustalenie prawa do świadczenia wspierającego oraz jego wypłata następują na wniosek osoby, o której mowa w art. 3 ust. 2, lub osoby upoważnionej do jej reprezentowania. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego składa się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie wcześniej niż w miesiącu, w którym decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia stała się ostateczna. Z mocy art. 13 ust. 1 przywołanej ustawy, przyznanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wspierającego nie wymaga wydania decyzji.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym reguluje w art. 13 ust. 3 sytuację prawną osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących z osobą niepełnosprawną, poprzez przedłużenie terminu przysługiwania świadczenia wspierającego w przypadku zgonu osoby niepełnosprawnej w trakcie pobierania świadczenia wspierającego. Wskazany przepis stanowi, że osobom tym przysługuje świadczenie wspierające za pełny miesiąc, w którym nastąpił zgon osoby niepełnosprawnej, pobierającej świadczenie wspierające. Natomiast zgodnie z ust. 4 przywołanego artykułu, roszczenie o wypłatę świadczenia wspierającego na zasadach określonych w ust. 3 wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenie wspierające przysługiwało.

Z uprawnienia przewidzianego tym przepisem skorzystać mogą wyłącznie osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące ze zmarłą osobą niepełnosprawną, która świadczenie wspierające już pobierała, a zatem było ono jej wypłacane, chociażby jednorazowo (na taką interpretację wskazuje użycie we wskazanej regulacji zwrotu „świadczenie wspierające pobierane przez tę osobę”). Wynika stąd, że założeniem ustawodawcy było zapewnienie prawa do świadczenia wyłącznie osobom wspólnie zamieszkującym i gospodarującym ze zmarłą osobą niepełnosprawną, która świadczenie wspierające pobierała.

Postulowane w interpelacji rozwiązanie, przewidujące wypłacanie świadczenia wspierającego rodzinie zmarłej osoby niepełnosprawnej przed dniem wydania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, za okres od dnia złożenia wniosku o wydanie tej decyzji do dnia śmierci, pozostaje w jawnej sprzeczności z zapisami ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym. Jak wykazano, świadczenie wspierające przyznawane jest osobie niepełnosprawnej na podstawie wniosku, który inicjuje postępowanie w tej sprawie. Wniosek o świadczenie może złożyć zarówno osoba niepełnosprawna, jak i osoba upoważniona do jej reprezentowania. W momencie śmierci wygasają wszelkie pełnomocnictwa, których dana osoba wcześniej udzieliła. Oznacza to, że jeśli przed śmiercią osoby niepełnosprawnej nie został złożony wniosek o świadczenie wspierające, nie może go w imieniu zmarłej złożyć inna osoba. Osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca z osobą z niepełnosprawnością nie ma zatem możliwości skutecznego ubiegania się o przyznanie niezrealizowanego świadczenia wspierającego, nawet jeśli osoba niepełnosprawna otrzymała decyzję o ustaleniu poziomu potrzeby wsparcia, przyznającą jej odpowiednią liczbę punktów uprawniających do tego świadczenia i decyzja ta, w momencie śmierci osoby z niepełnosprawnością, była ostateczna.

Jednocześnie pragnę wskazać, że zgodnie z dyspozycją art. 69 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego został nałożony obowiązek dokonania przeglądu stosowania przepisów ustawy, standardów oraz procedur postępowania w sprawach dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia po upływie roku od dnia jej wejścia w życie oraz przedstawienia rekomendacji Radzie Ministrów w kwestii ewentualnej konieczności podjęcia działań korygujących w systemie udzielania świadczenia wspierającego lub w innych systemach wykorzystujących ustalanie poziomu potrzeby wsparcia. W ramach przeglądu rozważona zostanie możliwość wypłaty

niezrealizowanych świadczeń wspierających osobom wspólnie zamieszkującym i gospodarującym z osobą niepełnosprawną, zmarłą po dacie ustalenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawa do świadczenia wspierającego.

Aktualnie nie jest rozważana możliwość wprowadzenia „systemu monitorowania i przyspieszania procesów orzekania o niepełnosprawności w szczególnych przypadkach, kiedy to zdrowie i życie osoby niepełnosprawnej jest zagrożone”. Wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności są rozpatrywane w kolejności wpływu do zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Wprowadzenie obowiązku monitoringu w postulowanym zakresie wymaga dokonania nowelizacji przepisów wykonawczych do ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w tym, w zakresie wskazania podmiotu zobowiązanego do wydania zaświadczenia osobie ubiegającej się o wydanie orzeczenia albo jej opiekunowi prawnemu potwierdzającego, iż życie osoby w stosunku do której ma zostać wydane orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność jest zagrożone. Wydanie wskazanego zaświadczenia przez podmiot realizujący zadania z zakresu opieki zdrowotnej powinno zostać uzgodnione z ministrem właściwym do spraw zdrowia, gdyż wymaga ustalenia, czy lekarz opiekujący się osobą, której orzeczenie ma dotyczyć, wyda dokument potwierdzający fakt zagrożenia życia pacjenta.

Odnośnie sytuacji zagrożenia zdrowia osoby, w sprawie której wydawane jest orzeczenie, należy wskazać, iż podstawową przesłanką zaliczenia do grupy osób niepełnosprawnych albo do stopnia niepełnosprawności jest naruszenie sprawności organizmu. Wskazana okoliczność zostaje potwierdzona w zaświadczeniu lekarskim o stanie zdrowia, wydanym dla potrzeb powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Oznacza to, że z istoty rzeczy, stan zdrowia osoby, której orzeczenie ma dotyczyć jest nie tylko zagrożony, ale wręcz naruszony.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/